

Tale 1. maj 2023 i 3F Transport, Logistik & Byg, Sommervej 5, Århus V Af Klaus Krogsbæk, tidligere konsulent i LO-fagbevægelsen og aktiv i Forbyd Atomvåben

Krigen i Ukraine har nu varet i mere end 14 måneder. Og der er ikke noget, der tyder på, at den snart vil slutte. Den fortsætter enten som en stillingskrig, hvor fronterne er så nogenlunde fastlåste, eller også vil det lykkes for ukrainerne at komme i offensiven og bryde igennem de russiske linjer. Uanset hvad, så byder de kommende måneder på mere død og ødelæggelse.

Hvad er status efter de første 14 måneder? Antallet af døde og sårede skal tælles i hundredetusinder. Næsten 8 millioner mennesker er flygtet ud af Ukraine, mens millioner af andre kæmper for at få lægehjælp, rent drikkevand, elektricitet og varme. Et område fire en halv gang så stort som Danmark er hårdt ramt af krigen, og kæmpestore arealer er dækket af miner.

Også økonomisk er krigen en katastrofe. Arbejdsløsheden og fattigdommen er steget voldsomt, og sidste år faldt bruttonationalproduktet med ca. 30 procent. EU vurderer, at genopbygningen af landet vil tage 10 år og koste ca. 2.855 mia. danske kroner. Efter ét års krig ...

Dertil kommer, at den ukrainske regering i ly af krigen angriber lønmodtagerrettigheder og overenskomster, beslaglægger fagforeningers ejendomme og udsætter faglige ledere for chikane. For sådan er det med krige. Staten angriber på to fronter: Udadtil mod fjenden, og indadtil mod fagforeningerne.

Alt dette fortsætter, hvis krigen fortsætter. Har vi i dag ca. 250.000 døde, kan vi måske om et år have en halv million. Men det kan også gå meget værre. For bliver Ukraines offensiv en succes, risikerer vi at løbe ind i et meget større problem.

Hvad vil der ske, hvis det lykkes for ukrainerne at nedkæmpe russerne på slagmarken? Hvis det lykkes for dem - med de vestlige kampvogne og deres egen høje kampmoral - at skære den russiske besættelseszone over og nå frem til kysten over for Krimhalvøen? Hvad vil der så ske?

Ja, det ved vi jo ikke. Vi kan kun gætte. Lektor ved Forsvarsakademiet Peter Viggo Jakobsen siger det sådan: "Selvfølgelig vil de [russerne] benytte atomvåben, hvis det er deres sidste udvej for at undgå at miste Donbas og Krim. Folk, der siger andet, forstår hverken krigens eller russernes logik." Han er "ikke et sekund i tvivl om, at Putin vil gøre det" – altså – "smide nogle taktiske atomvåben", (Magasinet Ræson, 11. august 2022).

Der er således noget bagvendt i denne krig: Nemlig jo bedre det går, desto større bliver risikoen for, at det ender virkelig galt! Jo bedre det går for Ukraine, desto større er sandsynligheden for, at Rusland vil bruge atomvåben.

Hvis de gør det, har NATO truet med at udslette hele den russiske hær i Ukraine. Men hvad sker der så? Hvad mon russerne vil svare igen med, når de kun har deres atomvåben tilbage?

Lad det stå helt klart: Ukraine er i sin gode ret. Ukraine er i strid med FN-pagten blevet invaderet af Rusland og har derfor ret til at forsvare sig selv og bede andre om hjælp. Og altså også ret til at smide Rusland helt ud af landet, inklusiv helt ud af Krim.

Det er bare ikke nok at have ret, når man står over for en modstander med atomvåben. For uanset hvor megen ret man måtte have, så har modstanderen med sine atomvåben stadig tilstrækkelig magt til at ødelægge alt. - Som i ALT.

Men er det nu også rigtigt? Hvad vil der egentlig ske, hvis der blev brugt atomvåben? En ung fyr skrev til mig på facebook, at vi ikke må lade os skræmme af en omgang buksevand.

Et amerikansk universitet har simuleret en atomkrig mellem USA og Rusland. Det begyndte som en 'begrænset' atomkrig med mindre, taktiske atomvåben men endte alligevel med at slå 90 millioner mennesker ihjel. Inden for et par timer!

Ingen skal altså forestille sig, at man kan bruge taktiske atomvåben lokalt - 'dernelde' i Ukraine - uden at risikere en atomkrig, der bevæger sig fra det lokale til det globale i løbet af få timer.

Der er ikke noget, der kan retfærdiggøre, at vi løber denne risiko. De tusinder af døde og forfærdelige scener, vi i dag ser i Ukraine, vil være intet at regne ved siden af de millioner af døde og ødelæggelser af hele samfund ikke mindst i Europa, som en atomkrig vil føre til.

På trods af alt dette: Hverken Rusland eller Ukraine ser nogen grund til våbenhvile. Men for os almindelige mennesker i Europa er grunden vel ikke så svær at få øje på? For det første er krigens død og ødelæggelse vel i sig selv en god grund til våbenhvile? For det andet risikerer krigen jo at udvikle sig til en atomkrig. Alene af den grund har vi alle – ikke mindst alle os, der bor i Europa - ret til at rejse kravet om en våbenhvile. En atomkrig vil nemlig ikke blot ramme nogle, men ramme os alle.

Vi må have en betingelsesløs våbenhvile, hvor fronterne fryses fast nu og her. Og som i stedet for krigshandlinger åbner op for fredsforhandlinger. Men er det ikke at belønne Putin? Nej, forhandling er ikke overgivelse. Forhandling er først og fremmest et stop for krigens myrderier og ødelæggelser! Uenighederne består, men vi afgør dem ved at forhandle, ikke ved at slå ihjel.

Parterne kan selvfølgelig altid genoptage krigen, hvis de ikke mener, forhandlingerne fører nogen vegne. For at undgå dette må vi derfor i Vesten engagere os lige så meget i forsøget på at opnå en fredelig løsning, som vi hidtil har engageret os i krigen.

Så snart våbenhvilen er etableret, må FN sende observatører til de besatte områder. Og efter et stykke tid, når tingene er blevet normaliseret, så må befolkningen i Donbas og på Krim spørges om, hvilket land de vil høre til – Ukraine eller Rusland. På samme måde som man efter Første Verdenskrig spurgte befolkningen i Slesvig, om de ville høre til Tyskland eller Danmark.

Men det afgørende spørgsmål ved forhandlingerne vil blive sikkerhedsspørgsmålet. Hvordan sikres Ukraine? Og hvordan sikres Ukraine, uden at Rusland føler sig truet? Det er nemlig russernes største hovedpine. Vil der komme baser med amerikanske atomraketter klods op af grænsen til Rusland med bare 500 km til Moskva? Det er dét, de for alt i verden vil undgå. Og dét, som de er bange for, vil ske, hvis Ukraine bliver medlem af Nato. (Og det var jo noget lignende, som Kennedy undgik i 1962, da russerne ville opstille atomraketter på Cuba klods op af Florida - sidste gang verden stod på randen af en atomkrig.)

Kina, Brasilien og Indien taler for en våbenhvile; og især Kina vil kunne presse Rusland til at acceptere en våbenhvile. I Vesten og Europa er det befolkningerne, der skal tale for en våbenhvile – med højlydte bekymringer og protester over for deres egne regeringer.

Alternativet er nemlig ikke til at holde ud at tænke på: Fortsætter krigen - uden folkelig modstand, uden modstand fra fredsbevægelsen, uden modstand fra fagbevægelsen – så vil det i regeringskontorerne blive

opfattet som et grønt lys til, at vi engagerer os i den næste konflikt - som Ukraine-krigen måske blot er en generalprøve på - nemlig konflikten mellem Kina og Rusland på den ene side og USA og EU på den anden.

Og det er her – 'gud hjælpe os' - at store bededag kommer ind i billedet. For afskaffelsen af store bededag handler kun i mindre grad om økonomi og arbejdsudbud. I højere grad handler det om at sende et klart og tydeligt signal til lønmodtagerne.

Ved at tage en fridag fra os – for at bruge pengene på krudt og kugler - signalerer regeringen, at vi fremover skal acceptere et samfund med større fokus på oprustning og krig og mindre fokus på velfærd og overenskomster.

Vi skal vænne os til, at løn, arbejdstid og velfærd vil blive prioriteret i det omfang, at pengene ikke skal gå til oprustning.

Og vænne os til at den daglige og praktiske frihed, som offentlig velfærd, overenskomster og fagforeninger trods alt kan give os lidt af, skal underordnes forestillingen om den store frihed, som i virkelighedens verden dog betyder oprustning og risiko for krig med Rusland i dag og Kina i morgen. Det er den verden, som vi, vores børn og børnebørn kan se ind i.

Med mindre altså at vi – borgere og lønmodtagere, fredsbevægelse og fagbevægelse – får fingeren ud, tager ansvaret på os og engagerer os i kampen for fred og velfærd, frem for krig og oprustning. Og nu og her engagerer os for en våbenhvile i Ukraine og klart og tydeligt beder vores politikere om at arbejde for det.

Krig er noget skrammel – folk bliver slået ihjel, samfund bliver ødelagt, og fagbevægelsen bliver trynet. Og når en atommagt er indblandet, kan det virkelig gå galt.

Jeg vil afslutte med ord fra den tidligere tyske forbundskansler, socialdemokraten Willy Brandt, som sagde: "Fred er ikke alt. Men uden fred, er alt intet!".